

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra filozofie

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Posudek: oponenta

Práci hodnotil: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil(a): Bc. Kateřina Zinnerová

Název práce: Komplementarita východního a západního přístupu ke zkoumání vědomí

1. CÍL PRÁCE (uveďte, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo dle Úvodu „zjistit, jak a čím se mohou západní a východní přístupy k vědomí vzájemně obohatit“ a také „zprístupnit v českém jazyce nejnovější poznatky“ z „nastíněné spolupráce“ z obou stran. Rovněž název práce implikuje určitý cíl, a to poukázat na „komplementaritu“ těchto přístupů.

Předložené provedení práce přirozeně splňuje vytyčené – vysoké a dle mne až příliš ambiciózní! - cíle jen částečně. Nejlépe asi ten druhý cíl; ten první asi spíše v začátku příslibu; a ten z názvu už jen v příslibu.

Nicméně práci pokládám za nakonec přijatelné provedení diplomové práce, byť v mnohém prostě ne dokončené.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce především obsahuje značný objem prostudovaných a zpracovaných zdrojů, převážně anglojazyčných; a v tom je náročná i záslužná! Ukazuje také široký záběr autorky, množství její vykonané práce a snahu o zvládnutí všech podkladů i o dotažení práce do cíle. Jen to dotažení je zatím jen v názvu, fakticky ještě daleko. Práce ale i tak prokazuje splňování nároků kladených na diplomovou práci, zejména v metodice práce s literaturou k „západnímu“ přístupu – i když se zde autorka v návaznosti na sekundární literaturu dopouští i nějakých nepřesností. Zpracování „východního přístupu“ pak dle mne trpí tím, jak a s jakými zdroji autorka pracuje, možná i s její základní obezráností (vztahem) k „východu“, resp. i snad přílišnou, neproblematizující důvěrou k těmto sekundárním výkladům. Samozřejmě je ale problémem už to, jak věrně jsou či mohou být podány „východní přístupy“ již v anglosaském jazykově-kulturně-znalostním prostředí, v němž byly použité zdroje psány. V DP dochází přitom nejen k jejich dalšímu převodu do češtiny, ale také vlastně terciálnímu zpracování na základě dosavadních filosofických náhledů/pochopení autorky; ty se však v životě vyvíjejí postupně a pracněji/záludněji, než se zdá. Pro mne jako filosofa tak nelze zaručit o faktické správnosti referovaného skoro nic, mám to „ve dvojích uvozovkách“ – možná, možná. To, co mohu hodnotit, je ale technika a myšlenková kvalita autorčina zpracování výkladů – a ty hodnotím v rámci běžných DP jako dobré až velmi dobré. Zřetelněji lze totéž konstatovat o výkladu západních přístupů, kde autorka dle mne i seriózněji na zdroje odkazuje. Jen částečně pak jsou přijatelná i jistě již nedopracovaná nastínění/představení pokusů o formulaci společných základů pro oba dosavadní proudy zkoumání vědomí (která jsou (ale až) v Závěru).

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Jazykový projev je výborný, práce je po formální stránce přiměřená, občas obsahuje překlepy (bohužel někdy i v odkazovaných jménech, např. zaměňování Skrbina a Srbina), ale v rozsahu asi šedesáti stran textu a s využitím velkého množství kvalitní literatury jsou to skutečně drobnosti.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce je v mnohém spíše zatím přípravnou prací na cestě k příliš snadno a směle vytyčeným cílům, jež pochopitelně nemohly být dokončeny bez mnoha a mnoha let studia problematiky a práce s ní. Resp. bez nalezení cest k tomu, jak vůbec (jednotněji a vhodně) pracovat s tak jazykově, zkušenostně, kulturně aj. odlišně budovanými přístupy a koncepty. Co ví autorka o vědě a vědeckém přístupu? O „západní filosofii“, východních zkušenostech a „myšlení“? (Já také velice málo.) Při svých zkušenostech jsem dnes přesvědčen, že cesta – když něco vykládáme slovně a rozumově - je zejména otázka rozvoje filosofických znalostí, zkušeností a pochopení, a to právě hodně včetně a speciálně s problémy role a užívání jazyka, případně i fenomenologické zkušenosti. A nijak neredukovatelně postupná cesta mnoha etap vlastní proměny a zrání, i s využitím „zrání poznání naší

doby“. Nicméně soudím, že se autorce přes veškeré nedokončenosti podařilo v tomto „přípravném“ a dílčím představení odlišných koncepcí vytvořit jednak alespoň základně „ucelenou“ práci, z níž lze dále čerpat a s ní pracovat. A jednak se jí podařilo i to, o čem zde běží, a to prokázat své dostatečné kvalifikační způsobilosti pro práci a myšlení s odbornou literaturou ve vlastním zpracování. Samotné cíle jejího zkoumání vysoce oceňuji, pokládám za možné a žádoucí. (Jejich přijatelná uskutečnění vidím spíše na záležitost desetiletí až staletí – těžko odhadnout.) Měla by si pro to ale daleko více osvojit filosofický „odstup“ od zdrojů – a pozorné referování doplňovat častými odkazy, neustálou kontrolou při srovnávání svého výkladu a výkladů zdrojů.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Autorka, myslím, správně píše, že se možnost sjednocujících přístupů teprve obtížně hledá a snad rodí. V práci samé se pak, myslím, někdy přístupy – pochopitelně, ale i „nezkušeně“ - „mísí“. Např. (a to skutečně dávám jen jako klasický vážný příklad a nemluvím už jen o samotném významu „filosofie“, jehož rozdílnost poukazuje i sama autorka na začátku práce), když se mluví o *návaznosti vědomí na „mozek“* ve východních přístupech. Myslím, že tu hraje roli skutečně i otázka nejen „překladu“, ale vůbec převoditelnosti rozmanitých tradičních „východních“ konceptů na ty nám běžné „západní“. Vždyť i vědomí je jak na „západě“ tak i na „východě“ „víceúrovňové“ – a přitom různě (ne)vázané na mozek. A co tím míníme, k jakým zkušenostem se váží *ta slova, jak jsou budované ony „pojmy“*? I „u nás“ pod slovem „mozek“ různí lidé míníme často různé věci; nicméně naše představy světa a věcí (a tedy např. i něčeho tak biologicky vymezovaného jako „mozek“) v rámci „evropské myšlenkové tradice“ (jak ta je ostatně jednotná a zformovaná?) mohou být či i jsou prostě vůbec odlišné od ještě i vzájemně odlišných představ a konceptů jen „obecně“ sjednotitelných jako „východní“. Vysoce přitom oceňuji, že sama autorka je představila – dle své literatury a chápání - v diferenciaci! Jen tu dle mne měla mluvit „v odstupu“ ve zdroji a tak, ve zdroji B onak, použijme model XY... A učit se prostě i na konkrétních primárních zdrojích. Buď se sama příliš spoléhá na své zdroje, speciálně Satsangiho aj. (a také další). Anebo v dané fázi práce se zdroji ještě neměla dost navyknuto/připomenuto obezřetnosti a odstupu od informací přebíraných z jakýchkoli zdrojů. Podle mne by seriózní bylo pracovat s „hypotézami“, „modely“ výkladů apod. V části o „západních přístupech“ je spolu se zvýšením počtu odkazů práce již přístup odbornější.

Po „přípravné DP“ by to ale nyní chtělo opravdu zkoumat jen omezenou oblast a problém, aby se jakýkoli adept „dostal dál“. Cesta teď nevede „horizontálně“, ale spíše asi „spirálou dovnitř“.

Problematika podle mne také vyžaduje právě osobní zkušenost s prací a vysvětlováním složitějších pojmů a konceptů, už jen v „naší běžné“ populaci, dokonce i „vysokoškolské“.

Určitě bych autorce doporučoval, aby se jí nestalo, že by se ať v „západním“ či již „východním“ přístupu pokládala za „znalou“ (a to „znám“ o východním určitě méně, než ona). „Lásce k moudrosti se oddávající“... to ano.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Dobře- s přihlédnutím k neudržení práce ve zpracovatelných hranicích; **až velmi dobře** - s oceněním za množství dobré odvedené práce. S přihlédnutím k množství dobré práce a ke zpracování náročných anglojazyčných zdrojů bych byl asi spíše pro velmi dobře, i když mnohé chyby a nedokončenosti mě mrzí.

Datum: 31.9. 2021

Podpis: